

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1963

Vragen van de leden **Van Weyenberg, Bergkamp** en **Koolmees** (allen D66) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretarissen van Financiën en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *Verklaring arbeidsrelatie (VAR) voor zzp'ers* (ingezonden 17 april 2014).

Antwoord van Minister **Asscher** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Staatssecretaris van Financiën (ontvangen 13 mei 2014)

Vraag 1

Als de Belastingdienst dezelfde regels hanteert bij het afgeven van een VAR-WUO, hoe is het dan mogelijk dat mensen die eerder een VAR-Winst uit onderneming (WUO) kregen, deze nu niet meer krijgen, terwijl er in de relatie met hun opdrachtgever niets is veranderd?

Antwoord 1

De VAR wordt afgegeven op basis van wat men aan de inspecteur bij de aanvraag voorlegt. Dat beoordeelt de inspecteur. Pas achteraf, bijvoorbeeld bij de aangifte inkomstenbelasting of na een boekenonderzoek bij de instelling, kan worden gecontroleerd of de feiten en omstandigheden in de praktijk ook kloppen met de aanvraag.

Als de werkzaamheden of condities waaronder gewerkt wordt in de praktijk dus al een tijdje afwijken van wat er bij de aanvraag van de VAR is gemeld, kan het gebeuren dat mensen eerst een VAR-WUO kregen en na de controle niet meer, omdat de feiten en omstandigheden van hun geval dit niet rechtvaardigen.

Vraag 2

Op basis van welke richtlijnen is de Belastingdienst strenger gaan handhaven? Richt de herzieningsactie zich op specifieke doelgroepen of branches?

Antwoord 2

Nee, de Belastingdienst is niet strenger gaan handhaven, maar heeft naar aanleiding van de kabinetsdoelstelling, het aanpakken van schijnzelfstandigheid, capaciteit gericht op situaties waar het vermoeden bestaat dat

schijnzelfstandigheid voorkomt. Handhaving op schijnzelfstandigheid is in verschillende brieven aan uw Kamer benoemd.¹

Vraag 3

Op welke momenten en op welke wijze is door de Belastingdienst aan de sectoren gecommuniceerd dat bepaalde zzp-constructies niet aan de regelgeving voldoen en derhalve ongewenst zijn?²

Antwoord 3

Op vele momenten in de tijd, in vele overleggen met diverse belangenorganisaties, in berichten op haar site en in e-mails heeft de Belastingdienst laten weten hoe hij aankijkt tegen arbeidsrelaties en het werken met zzp'ers. Via die kanalen is bijvoorbeeld ook de zorgsector al lange tijd bekend met hoe de Belastingdienst en het UWV – gelet op de jurisprudentie – aankijken tegen het contracteren met een instelling in de AWBZ-zorg. Naar de mening van de Belastingdienst en het UWV voldoet in het algemeen de arbeidsrelatie tussen de individuele zorgverlener en de toegelaten instelling/zorgaanbieder, die op grond van een contract met het zorgkantoor AWBZ-thuiszorg in natura levert, aan de criteria van de dienstbetrekking uit artikel 7:610 van het Burgerlijk Wetboek. Op grond van artikel 2 van de Wet op de loonbelasting 1964 leidt dit ook fiscaal tot een dienstbetrekking en tot een inhoudingsplicht voor de instelling/zorgaanbieder.

Dit standpunt is onder meer neergelegd in het Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 6 juli 2006, nr. DBG2006/857M, Stcrt. 141, Beleidsregels beoordeling dienstbetrekking. In dit besluit geven de Belastingdienst en het UWV aan hoe zij omgaan met beoordelingen inzake het aanwezig zijn van een dienstbetrekking in het kader van de inhoudingsplicht voor de loonheffingen en verzekeringsplicht voor de werknemersverzekeringen. In dit verband kan ook verwezen worden naar een in 2010 door de Ministeries van Financiën en van VWS op www.rijksoverheid.nl gepubliceerde informatie over de positie van de zorgverlener in de AWBZ-thuiszorg.

Dit standpunt dragen de Belastingdienst en het UWV al geruime tijd uit naar de zorgbranche, ook na een poging in 2008 om via een convenant samen met de branche, VWS en UWV, het voor instellingen mogelijk te maken om te werken met zzp'ers. Na deze poging zijn zorginstellingen, op een aantal na, in de loop der tijd overgegaan tot het (weer) in dienst nemen van de zorgverleners.

Vraag 4

Volgens de antwoorden op eerdere schriftelijke vragen³ zijn na de poging in 2008 om via een convenant het voor instelling mogelijk te maken om te werken met zzp'ers, zorginstellingen overgegaan tot het weer in dienst nemen van zorgverleners, hoeveel zorgverleners die eerst als zzp'er werkzaam waren, zijn na 2008 (weer) in dienst genomen?

Antwoord 4

Naar schatting is de overgrote meerderheid van de ca 92.000 fte in de AWBZ-thuiszorg in natura inmiddels werkzaam in dienstbetrekking en is er nog een kleine groep die via een instelling werkt als zelfstandige. Deze schatting is gebaseerd op de ervaring van de Belastingdienst dat het merendeel van de zorginstellingen, nadat de Belastingdienst gesprekken met hen heeft gevoerd, is overgegaan tot het in dienst nemen van deze mensen. De geheimhoudingsplicht van artikel 67 AWR maakt het mij helaas niet mogelijk om hiervan voorbeelden te geven.

De Belastingdienst registreert niet of zorgverleners die eerst als zzp'er werkten weer in dienst worden genomen.

¹ Kamerstukken II 2011/12, 31 311, nr. 91, Kamerstukken II 2012/2013, 17 050, nr. 480, Kamerstukken II 2012, 31 311, nr. 99, Kamerstukken II 2013/14, 17 050, nr. 447

² zzp-er: zelfstandige zonder personeel

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 1651

Vraag 5 en 6

Op welke wijze is het wél mogelijk om als zzp'er via een bemiddelingsbureau of een instelling zorg in natura te leveren, of acht u dit per definitie uitgesloten? Kunt u hierbij ingaan op de uitspraak van het Gerechtshof in Leeuwarden op 15 mei 2012, dat het feit dat een zzp'er haar cliënten voor een groot deel werft via een bemiddelingsbureau, niet meebrengt dat zij om die reden niet in zelfstandigheid haar beroep van zorgverlener uitoefent?⁴ Zijn er situaties mogelijk waarin een zzp'er niet zelf een contract met een zorgkantoor sluit, maar toch als zzp'er zorg kan leveren? Of is er per definitie sprake van een dienstbetrekking indien een zzp'er niet rechtstreeks een contract met het zorgkantoor sluit?

Antwoord 5 en 6

Als het bemiddelingsbureau louter bemiddelt zal er over het algemeen geen reden zijn om daarmee een dienstbetrekking te veronderstellen. Echter dat was in de genoemde casus niet het geval.

Verleent men via een bemiddelingsbureau AWBZ-thuiszorg in natura voor een instelling en voldoet men daarbij aan de vereisten die daaraan worden gesteld in de sectorale wet- en regelgeving, dan doet het bemiddelingsbureau in die situaties meer dan alleen puur het bemiddelingswerk. In dat geval ziet de Belastingdienst de arbeidsrelatie die met de instelling tot stand komt als dienstbetrekking en geniet men daaruit loon. Zie ook het antwoord op vraag 3.

Onlangs is dit nog eens bevestigd de uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland.⁵

De in de vraag genoemde uitspraak van Hof Leeuwarden stelt derhalve dat het verwerven van klanten via een bemiddelaar op zich geen belemmering vormt voor het werken buiten dienstbetrekking. De belemmering vloeit voort uit overige feiten en omstandigheden, zoals het feit dat de instelling die contracteert met het zorgkantoor daarmee volgens de sectorale wet- en regelgeving volledig verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de te leveren zorg en het declaratierecht heeft.

Vraag 7

Blijft de herziening van de VAR-WUO's beperkt tot de 257 mensen van wie de VAR-WUO nu is herzien in een VAR-loon, of is sprake van een grotere herzieningsactie? Indien er sprake is van een grotere herzieningsoperatie: van hoeveel zzp'ers moet de situatie nog onderzocht worden? Van hoeveel van de ongeveer 20.000 mensen in de zorgsector met een VAR is de VAR reeds hernieuwd beoordeeld?

Antwoord 7

In het kader van de aanpak van schijnzelfstandigheid is de VAR-WUO bij deze groep herzien omdat zij in een constructie werkten waarvan de Belastingdienst en UWV van mening zijn dat dit niet als zelfstandige kan worden gedaan. Zoals in het AO van 23 april gemeld is aanvullend op de herziening bij 257 werkenden, van ca. 1.500 mensen die in de VAR-aanvraag het woord «zorg» hebben genoemd, deze aanvraag nader beoordeeld. Van deze groep van 1.500 hebben er 900 een VAR-loon gekregen in plaats van de gevraagde VAR-WUO.

Vraag 8

Wat is het verschil tussen de 600 aanvragers van een VAR-WUO die de VAR-WUO wél hebben gekregen en de 900 aanvragers van een VAR-WUO die een VAR-loon hebben gekregen? Waarom is aan 150 mensen alsnog een VAR-WUO afgegeven?

Antwoord 8

Nadere beoordeling van de de VAR-aanvraag heeft er toe geleid dat bij 150 gevallen wel voldoende kenmerken van ondernemerschap aanwezig waren. Bij 900 kon, ook na nadere vraagstelling, niet worden vastgesteld dat voldoende werd voldaan aan de vereisten voor ondernemerschap en bleken

⁴ ECLI:NL:GHLEE:2012:BW6128

⁵ Rechtbank Noord-Nederland 29 april 2014, ECLI:NL:RBNNE:2014:2168.

de condities waaronder de werkzaamheden plaatsvinden alleen de vaststelling van een VAR-loon te rechtvaardigen.

Redenen voor deze verschillen zijn zeer casuïstisch. In de meeste gevallen was er echter sprake van werkzaamheden via bemiddeling waarbij de instelling die contracteert met het zorgkantoor volledig verantwoordelijk is voor de (kwaliteit van de) te leveren zorg en het declaratierecht heeft. Dit leidt tot de fiscale duiding dienstbetrekking. Zie ook het antwoord op de vragen 5 en 6 en de daarin genoemde de uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland.

Vraag 9

Waarom heeft u er voor gekozen om de VAR-WUO van 1.200 mensen direct in te trekken of niet te verlenen, en niet te wachten tot zorgkantoren hun medewerking hebben toegezegd voor uitbreiding van de pilot? Kan via de pilot alle zorg die nu verleend wordt door zzp'ers, aan dezelfde mensen verleend blijven worden?

Antwoord 9

Een voorwaardelijke beschikking kan de inspecteur niet geven. De inspecteur is gehouden op de aanvraag een VAR af te geven en dient deze herzien en te vervangen door een andere VAR indien blijkt dat de feiten anders zijn dan aanvankelijk op de aanvraag aangegeven. Daarom is in 1.200 gevallen een VAR-loon afgegeven na herziening of in plaats van de VAR WUO die was aangevraagd.

De oplossing voor de ontstane problematiek werd gevonden in het verder openstellen van de Pilot. Zie de brief aan de Tweede Kamer van 7 april 2014 van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretarissen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Financiën⁶

Vraag 10

Kunt u, zonder in te gaan op individuele gevallen, in algemene zin toelichten of het klopt dat van mensen de VAR-WUO is ingetrokken enkel omdat zij ingeschreven stonden bij een zorgbemiddelaar, zonder dat is gekeken of deze mensen ook daadwerkelijk via deze zorgbemiddelaar waren ingehuurd?

Antwoord 10

Er zijn inderdaad enkele gevallen bekend waarbij dit is gebeurd. Op basis van de beschikbare informatie was niet duidelijk dat zij alleen ingeschreven stonden. In de bezwaarfase is dit pas duidelijk geworden en is hun situatie door de inspecteur opnieuw beoordeeld waarbij met dit feit rekening is gehouden.

Vraag 11

Zijn alle vormen van zorg die nu door zzp'ers worden geleverd, waaronder palliatieve zorg, 24-uurszorg, of andere zorg waarvoor grote flexibiliteit vereist is, met dezelfde kwaliteit en tegen dezelfde kosten uit te voeren met medewerkers in loondienst?

Kunt u deze vragen beantwoorden voorafgaand aan het Algemeen overleg VAR-verklaringen voor zzp'ers op 23 april 2014?

Antwoord 11

Bij de schriftelijke vragen van de vaste commissie voor Financiën gesteld via een schriftelijk overleg over VAR-verklaringen voor zzp'ers hebben de leden van de fractie van de SP gevraagd hoe de kosten van het inhuren van een zelfstandige zich verhouden tot de kosten van het aannemen van een werknemer. Waar het een vergelijking tussen werknemers en zzp'ers betreft wordt verwezen naar het daar gegeven antwoord. Het kabinet zal op korte termijn een Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) starten met betrekking tot zzp'ers om te bezien of wet- en regelgeving voor zzp'ers en werknemers voldoende in balans zijn mede gelet op hun respectievelijke maatschappelijke kosten en baten.

Kwalitatief gezien moeten de zorgverleners, zzp'ers zowel als werknemers, aan dezelfde eisen voldoen. Een cliënt kan het echter als een kwalitatief

⁶ Kamerstukken II 2013–2014, 31 311, nr. 106

voordeel beschouwen dat de zzp'er, langere roosters kan/wil draaien dan een werknemer. Daardoor krijgt de cliënt minder verschillende zorgverleners over de vloer.